

לקה טוב

יצא לאור ע"י רשת מוסדות 'טוב' בראשות הרב יוסף יגן שליט"א בעריכת הרב מנשה צדקה שליט"א

התשס"ו גליון לפסח

7:08 הדלקת נרות שבת ניו יורק
 8:39 מוצאי שבת
 9:09 סוק"ש מג"א
 9:45 סוק"ש גר"א
 12:59 חצות

7:04 הדלקת נרות א' פסח
 8:35 הדלקת נרות ב' פסח
 8:36 מוצאי יום טוב
 7:10 הדלקת נרות שביעי של פסח
 8:41 הדלקת נרות אחרון של פסח
 8:43 מוצאי יום טוב

פנינים לפרשה

חג הפסח - חג המצות

מדוע נקרא חג הפסח בתורה ובתפילה 'חג המצות' ואילו אנחנו קוראים לו חג הפסח? מסביר ר' יצחק לוי מברדיצ'ב, ישראל משבחים להקב"ה, והקב"ה משבח את ישראל. 'פסח' על שום שפסח ה' על בתי ישראל והצילם. 'חג המצות' על שום האמונה שהיתה לעם ישראל לצאת למדבר עם מצות בלבד מבלי לקחת צידה. אם כן ה' קורא לזה חג המצות, ללמד שבחן של ישראל, ואנו קוראים לזה חג הפסח להזכיר שבחו של ה'.

"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון"

אומר הרב מבריסק שהמצרים רצו להחיות להם את הבנות, וא"כ עדיין יש קיום לעם ישראל שההלכה היא שגוי שהוליד בן מאישה יהודית הילד נשאר יהודי רק לא מיוחס. וא"כ מטרת המיילדות שמסרו נפשם היתה בעיקר שישארו בעם ישראל בני מיוחסים באבות יהודים ולכן שילם להם הקב"ה מידה כנגד מידה - קיבלו בתי כהונה ובתי לוויה ובתי מלכות; שהרי כל אלו צריכים יחוס כי מלך חייב להיות גם מיוחס.

"בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים"

פה, אומר הסבא מקלם ר' שמחה זיסל זיו זצ"ל, ישנו יסוד ומפתח לכל מידות ליל הסדר ומדות האמונה: האם יכול האדם להרגיש שהוא יצא ממצרים? אלא כוונת חז"ל, שיקרב לחושים המחשה והרגשה של שפלות ועבדות ועורר בעצמו את זה עד שירגיש זאת, ואז ירגיש את ההצלחה של הגאולה ויגיע להודות לבורא עולם באמת ובתמים. ענין זה מצינו גם במצות הלואה לעני שכתוב "אם כסף תלוה את עמי את העני עמדי" ומסביר רש"י תרגיש כאילו אתה עני - כך תקיים את המצוה בשלמות. (חכמה ומוסר)

"מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו..."

שואל ר' אליהו דסלר בספרו 'מכתב מאליהו', מדוע אנחנו מזכירים את תרח אבי אברהם, והרי אברהם אבינו התחיל יחוס חדש וניתק את עצמו מאבותיו והוא מתרץ, אדרבה, לכך אנחנו מזכירים, שזכיר לעצמנו את אמיצות רוחו של אברהם אבינו שעמד נגד בית אבי

- זה העני בישראל לא יפחנו לו מארבע כוסות!

* יחץ - בגימטריא - חק. שזה לשון מזון: "הטריפני לחם חוקי". ולפי שבפסח נידונים על התבואה, זה זמן לזכות לפרנסה בזכות אכילת מצה. רמז נוסף: התיבות הראשונות של אפיקומן - אפי הם ראשי תיבות לפסוק פותח את דך - פרנסה.

* המצה האמצעית רומזת ליצחק: יצחק - בגימטריא - לחם עני.

* משה רבינו לא נזכר בהגדה במפורש רק ברמז: זמן חרותנו - בגימטריא - 767 כמספר הפעמים שמוזכר משה בכל התנ"ך. רמז נוסף: נרצה - בגימטריא - משה.

"הא לחמא עניא..."

את ליל הסדר פותחים בקריאה זו, מדוע דוקא בזה? מסביר "התפארת ישראל": במגילת איכה נאמרה הסיבה לגלות ישראל, "גלתה יהודה מעוני", אומרים חז"ל: גלתה ישראל, כי לא אכלו לחם עוני (מצות) ולא נתנו צדקה לעניים. לכן התיקון (לאי אכילת לחם עוני) מתבצע כאשר אומרים: "הא לחמא עניא" זה לחם העוני, אלה המצות, וכל דכפין (רעב) יבוא ויאכל, מזמינים את העניים, ובכך מתקנים את שלא נתנו צדקה. ועתה לאחר התיקון אפשר לבקש: "לשנה הבאה בירושלים הבנויה", לשנה הבאה בארץ ישראל עם בנין בית המקדש. אלה הם למעשה שני יסודות הגאולה: ה"מצות", שהם הקשר עם האבות והדורות הקודמים ובכך מעוררים זכות אבות. והדאגה לזולת, שכל עני בישראל יחוגג את חג הפסח כבן חורין, שזו הדרגה הרוחנית והמוסרית של ההווה, והם יביאו הגאולה.

"ימה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות" ראו להשיב תשובות מפורטות על הדי קושיות

הגרש"ז אויערבאך זצ"ל סיפר, שבילדותו הלך עם אביו הגרש"ל זצ"ל בחג הפסח לכותל המערבי, ואביו הציגו לפני הגר"ח זוננפלד זצ"ל. שאלו הגר"ח זצ"ל: האם שאלת את הדי קושיות, וענה: הן, הוסיף ושאלו: ומה ענה לך אבא על השאלה מדוע מטבילין שתי פעמים?!...

ומשפחנו וסביבתנו ונלחם בס לשם שמים ויכול להם. וזה עלינו ללמוד לעצמנו שעם כל הנסיונות והקשיים לא להרפות.

"וישימו עליו שרי מיסים..."

(שמות א, יא) ערמת פרעה היתה כך: הוא הטיל מיסים כבדים על העם בטענה שצפויות לו מלחמות ופקד בסתר על הממונה על המיסים לא ללחוץ על היהודים לשלם. לאחר מספר שנים ציוה לבדוק מי לא שילם וכמובן רובם היו חייבים הרבה מס. ולכן הגיע להסכם שישלמו את חובם בעבודות פרך וכך הכניס את עם ישראל לעבודת פרך. (הסדר הערוך)

הפיוט חד גדיא יסודו בהררי קודש ונאמרו בו פרושים רבים, והרי אחד הפרושים של בעל "נתיבות המשפט":

גדי: זה בית המקדש על פי הפסוק "בכרמי עין גדי".

שונרא: זה נבוכדנאצר שהחריב את הבית שנקרא שונראע.

כלב: זה כורש מלך פרס שינק מכלבה (גמרא) ובנה את בית שני.

חוטרא: זה יון שרודה במקל (מדרש).

נורא: זה חשמונאים שבאש הקודש ניצחו את היוונים.

מים: זה רומי שמתפשטים על העולם כמים.

תורא: זה ישמעאל שכבש את ארץ ישראל מיד רומי.

שוחט: זה משיח בן יוסף.

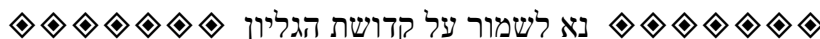
מלאך המוות: זה משיח בן יוסף שיהרג.

הקב"ה: גאולה אחרונה במהרה בימנו אמן.

רמזים וגימטריאות

* ישנה מחלוקת בשיעור כוס יין: 86 גרם או 150 גרם. "כוס" - בגימטריא - 86. "כוס הגון" - בגימטריא - 150. ארבע פעמים "כוס יין" (156 = 4 * 624) בגימטריא - "חירות" (624), וכן בגימטריא - "חיים של ברכה" (624).

* ארבע כוסות כנגד ארבע לשונות של גאולה: והוצאתי, והצלתי, וגאלתי ולקחתי בגימטריא

וכשסיפר זאת, הוסיף ואמר: אמנם האב עונה על כל ארבע הקושיות תירוץ אחד, האמור ליישב הכל: "עבדים היינו לפרעה במצרים", אבל אם הבן פיקח צריך הוא לשבו ולשאלו היאך מתיישבות בכך כל הקושיות. שהרי למעשה צריך היה האב להסביר מעצמו כל זאת דבר דבור על אופניו, אבל הואיל ובהרצאת דברים גרידא נקלטים הדברים בשטחיות, לפיכך תיקנו שייעשו על ידי המחשת הדברים בשינויים השונים ודרך של שאלה ותשובה. ומאלו יובן שלא השאלה עיקר אלא התשובה.

ועל כן חייב האב שישביר לבנו: "עבדים היינו לפרעה במצרים, ויציאתנו ה' אלקינו משם", ולפיכך תבין את תשובות ארבע שאלותיך: מצה אוכלים אנו, כי בחיפזון הוציאנו ה' ממצרים ולא יכולנו להתממה, ואבותינו אפו עוגות מצות, שלא הספיק בצקם לתפוח ולהחמיץ. מרור אוכלים אנו, כי המצרים מררו את חיינו. מסובין אנו בלילה זה, להראות בו דרך חירות.

"שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה. הלילה הזה כלו מצה"

ואולם מה שמטבילין שתי פעמים, זו באמת קושיא זקה, וכבר שאלו כן בגמרא, (פסחים קי"י ע"ב), ויש בזה שני טעמים. הטעם הראשון משום "הכירא", כדי לעורר לשאול את השינויים שבליילה זה, ומתוך שאלתך נגיע לסיפור יציאת מצרים. אבל בחרו בהיכר זה דוקא מפני שהטיבול הוא דרך חירות ועושר: העני אוכל פיתו במלח ואין לו במה להטבילה, ואילו העשיר גם כשמביאים לפניו בשר ומטעמים, מביאים לו עימם מיני טיבולים כגון חרדל וכדומה.

זה טעם הטיבול הראשון של הכרפס. ולענין טיבול המרור בחרוסת, בפשטות נאמרו כמה טעמים, כדי לבטל את הסם שבמרור, וגם כי עביותה של החרוסת מזכיר את הטיט שעבדנו בו במצרים, כמוזכר בגמרא (פסחים קט"ז ע"א) ועוד יש בזה סודות נעלמים.

"כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו וכל הבת תחיון"

אומר הרב מברסק שהמצרים רצו להחיות להם את הבנות, ואי"כ עדיין יש קיום לעם ישראל שההלכה היא שגוי שהוליד בן מאישה יהודית הילד נשאר יהודי רק לא מיוחס. ואי"כ מטרת המיילדות שמסרו נפשם היתה בעיקר שישארו בעם ישראל בנים מיוחסים באבות יהודים ולכן שילם להם הקב"ה מידה כנגד מידה - קיבלו בתי כהונה ובתי לוויה ובתי מלכות; שהרי כל אלו צריכים יחוס כי מלך חייב להיות גם מיוחס.

"אני ולא מלאך"

לא היה בכח מלאך לפעול התעלותו איתא בשם האריז"ל. שמלאך לא היה יכול להתקיים בטומאת ערות מצרים. וביאר הגר"ג הלוי שארר זצ"ל, שאין פירושו שהמלאך היה נטמא או מתבטל, שבוודאי אין המלאך שייך לעולם הזה כלל. אלא הכוונה שהקדושה הנשפעת מן המלאך לא היתה יכולה להתקיים שם. והיה תכלית התגלות הקדושה ד"בלילה הזה אני עובר בתוך מצרים" היתה כדי שבני ישראל יתעלו לקראת ההתגלות, ולפיכך לא נשלח להם מלאך, כי לא היה די בקדושתו להדוף את

הטומאה, ונצרך שההתגלות תהיה על ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו. ואז נתקיים "אני יוצא בתוך מצרים", שה"אני" המלוכב ומוסתר בלבושי הטבע בוקע ויוצא מכל המסכים וההסתרות, ומתגלה כבוד הקב"ה בכבודו ובעצמו. ועל כן היה "אני ולא מלאך", כי רק ה"אני" יכול היה להתגלות ולהשפיע בהגלות מלכנו אור של קדושה שיתעלו בני ישראל על ידה ולקראתה, "ולא מלאך", שלא היה בכח קדושת מלאך לפעול כן. (אור גדליה)

"וירא ישראל את היד הגדולה"

מתפלת "נשמת כל חי" למדנו, שכאשר האדם מודה על הטובות הנעשות עמו, עליו להכיר טובה לקב"ה גם על הנסים הקודמים, החל מבראשית: מלפנים ממצרים גאלתנו. אף בברכת המזון. כשאנו מודים על האוכל, שבים אנו ומודים: "על שהנחלת לאבותינו ארץ חמדה טובה ורחבה ועל שהוצאתנו מארץ מצרים".

אף ישראל, שעברו ביבשה בתוך הים, ובאו להודות על נסי יציאת מצרים, שבחו והודו החל מן הנס הראשון של תחלת תהליך הגאולה: ממשית משה רבינו מן היאור על ידי בתיא בת פרעה. שכידוע, כאשר שלחה בתיא את זרועה לעבר התבה השתרבבה ידה והתארכה עד שהגיעה לתבה. וזהו שנאמר: "וירא ישראל" - התבוננו היהודים וזכרו "את היד הגדולה" של בתיא בת פרעה, ואת כל הנסים שנעשו מאז, "אשר עשה ה' במצרים", ואמרו שירה על הכל!

(עוד יוסף חי, סוף בשלח)

"והגדת לבנך"

באספת רבנים שנערכה בגרודנה בשלהי שנת תרפ"ד העלתה השאלה כיצד על הרבנים לנהוג בענין דרשות תוכחה והטפת מוסר. היו שגרסו כי רוחות הפראים של ההשכלה והתנועות המהפכניות שהתסיכו את הנער ועקרוהו משרשיו עזות כל כך, שאין בכח המחאות המלוליות לעצרו, ויש לקים את הכלל "כשם שמצוה לומר דבר הנשמע, כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע" (יבמות ס"ה ע"ב).

לאחר ויכוח ממושך ולוחט, הופנו כל העינים אל רבן של ישראל. קם החפץ חיים זצ"ל, ופתח בסיפור מעשה: "לפני כחמישים שנה נקלעתי לקיוב ביום חורף קר. הכפור הצורב חתך באיברים, וברחוב העיר עמדה יהודיה ישישה וסל של אגסים מיובשים בידה: "קנו יהודים", הכריזה על מרכולתה, "אגסים מיובשים בשלש קופיקות הליטרה, ליטרה בשלוש קופיקות! קנו, יהודים, אגסים מיובשים... התבוננתי כיצד קוראת היא, ולשוא. איש לא סר, איש לא קונה מאומה. נכמרו רחמי על האשה הקופאת בצינה וגרונה נחר לשוא. נגשתי אליה ושאלתי: "מה תועלת יש בקריאותיך, הן רואה את שאין איש קונה, ומדוע תקפאי פה לחינם? לכי לביתך, ולפחות לא תקפאי מקורי!"

"תודה על עצתך", ענתה האשה. "אבל עומדת אני במקום זה כבר ארבעים שנה ומכריזה על מרכולתי, וגם לי נדמה שאין קונים לעולם. אך מששבה אני לביתי נוכחת אני לדעת שהסל קל ויש מעות באמתחתי... והויכוח הוכרע על ידי אותה ישישה... (החפץ חיים חייו ופעליו, ח"ב תקי"ד)

"כל אשר חפץ עשה"

הגמרא מספרת (חולין דף ס'). שבת הקיסר אמרה לרבי יהושע בן חנניה: "אתם אומרים, שאלקים הוא כל יכול, הריני מבקשת ממנו שיעשה לי פלך-אריגה!"

אמר לה: "בבקשה!" ביקש רחמים, והיא נוגעה במחלת הצרעת, והיו נוהגין ברומי, שהמצורעים היו יושבים בשוק וטוויים צמר, כדי שירחמו עליהם הבריות.

יום אחד עבר רבי יהושע בשוק, וראה את בת הקיסר המצורעת יושבת בשוק וטויה. אמר לה: "נאה הוא פלך האריגה שאלקי העניק לך!"

אמרה לו: "אמור לאלקיך שיטול את מה שנתן לי!"

אמר לה: "אלוקינו נותן, ואינו לוקח..." באורו של המעשה כך הוא: בתו של הקיסר לא האמינה בהשגחה העליונה, ואמרה שהכל מתנהל בדרך הטבע, והראיה, שהרי אין רואים ניסים, והעולם מתנהל במהלכים טבעיים. לעומתה, טען רבי יהושע בן חנניה: "הקב"ה בחר לנהל את עולמו בדרך הטבע, אבל הוא מסובב את כל הסיבות, כמו שהטווה מסובב את גלגל הפלך ושולט בו.

אם ירצה להנחיל לאדם אלף זהובים, לא יורדים לו מן השמים, אלא ימצא לו עסק שירויח בו, ואם ירצה לשבור את ידיו של אדם, לא יזרוק עליו אבן מן השמים, אלא יגרום לכך שיכשל באבן ויפול."

אמרה לו בת הקיסר: "אם כדברך, הבה נראה, האם יוכל להגרם בדרך הטבע שאני - בתו של הקיסר - אגיע למצב של טויה בפלך, בה עוסקות בנות דלת העם?" התפלל רבי יהושע, וקרה דבר, שאותו לא חזתה בחלומותיה הגרועים ביותר היא נוגעה בצרעת כולם התבדלו ממנה, והיא התחילה לטוות בשוק, יחד עם כל המצורעים, מטרה למבטי החמלה של העוברים ושבים. אז הודתה ואמרה, כי "ואלקינו בשמים - כל אשר חפץ עשה!" (עוד יוסף חי, בהעלתך)

"תענית בכורות"

ידוע שהטעם שבכורות מתענין בערב פסח כיון שה' הציל אותם במכת בכורות ונשאלת השאלה הלא היה להם לעשות יום זה לחג לזכר הנס ולא יום צום?

ומתבצעים בספר "זכרון יהודה" ועוד: שכמו בתענית אסתר צמים ביום קרב על מנת שיצילו במלחמה ובלי ספק גם הבכורות צמו ביום זה שלא תגזר עליהם הגזירה מחמת חטאם ולזכר צום זה הם צמים וכן מצינו שמשוה רבנו התענה ביום מלחמת עמלק וכן זה הסיבה לתענית אסתר שביום יג' באדר כולם צמו כדי שה' יושיעם.

טעם נוסף: עבודת הכהונה היתה שייכת לבכורות וניטלה מהם בעיקבות חטא העגל ועל כן מתענים הבכורות על הפסד זה. (ילקוט סופר)

מה נשתנה

התינוק שואל מדוע מטבילים שתי פעמים ומנין לו שמטבילין שתי פעמים והרי הטבילו רק פעם אחת מנין לו שיטבלו עוד פעם? ואם הוא יודע את מהלך הלילה מדוע שלא ישאל מדוע שותים 4 כוסות?

ההסבר שעיקר השאלה היא על הסתירה בין המעשים שמצד אחד מתנהגים כבן חורין

כגון מסובין, מטבילים ברוטב כמנהג עשירים ומצד שני אוכלים מצה לחם עוני ואוכלים מרור אם כן אנו חנו זוכרים עבודת או חירות? והילד רואה את המרור בקערה וכן את החרוסת ומבין שהולכים לטבול עוד פעם ולכן שואל וזה עיקר השאלה. (זבח פסח)

"תחס מה הוא אומר"

המגיד מלובלין זצ"ל נשא משלו ואמר: משל לאדם, שקנה דירה על כל תכולתה. פתח את הארונות ומצאם גדושים בבגדים. איך הוא מתייחס אליהם, כיצד הוא רואה אותם? נוכל לדעת זאת מצורת פעולתו. אם נראהו בוחן את הבגדים היטב, וממין אותם לסוגיהם – הריהו מעריך אותם וחושב להשתמש בהם. אם נראהו עורם אותם לערמה אחת – נבין שהוא מתייחס אליהם כבלואי סחבות, ומבקש להשליכם לאשפה... זהו ההבדל בין שאלת החכם לשאלת הרשע. החכם מבחין ומבדיל בין עדות, חוקים ומשפטים. אות הוא, כי מעריך ומוקיר הוא אותם. הרשע כולל אותם יחדיו, שואל "מה העבודה הזאת לכם", ומסגיר בכך את התייחסותו... (חסד לאברהם, ט)

"אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן"

בדין זה יבואר מה שמצינו בכתוב (בראשית כ"ז, ל"ג), שאמר יצחק אבינו ע"ה לעשו, "מי אפוא הוא הצד ציד ויבא לי ואוכל מכל בטרם תבוא ואברכהו, גם ברוך יהיה". ויש להבין מה שאמר "ואוכל מכל", למאי נפקא מינה אם אכל וכמה אכל, הלא העיקר הוא שברכו, וברוך יהיה. אך ורק אמרה ליעקב שיקח שני גדיי עיזים (שם כ"ז, ט), פירש רש"י אחד זכר לחגיגה ואחד זכר לפסח, שאותו הלילה ליל פסח היה, "יותן את המטעמים ואת הלחם אשר עשתה ביד יעקב בנה", הלחם היינו המצה, לחם עוני, "ויגש לו ויאכל, ויבא לו יין וישת", הוא היין לארבע כוסות. על כן, כאשר בא עשו מצידו, אמר לו יצחק אבינו שלא יוכל לאכול כלום ממטעמיו ולברכו, ואף על גב דרוחא לבסימא שכיח (מגילה ז, ע"ב) הרי כבר אכל מכל, היינו שאכל את הפסח על השובע, ואין מפטירין אחר הפסח אפיקומן. והוסיף על כך תלמיד רבנו זצ"ל, הגאון הצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, שהכתוב רמזו באמרו "בא אחיך במרמה ויקח ברכתך" (בראשית כ"ז לה). "במרמה" גימטריא אפיקומן. (מהר"ל דיסקין)

"לפי שהוציא עצמו מן הכלל כבר בעיקר"

הכפירה מחמת המידות והרצון בהפקרות
בליל הסדר דייק מרן הגר"א קוטלר זצ"ל, שאין אומרים "לפי שכפר בעיקר הוציא עצמו מן הכלל", אלא להיפך, לפי שהוציא עצמו מן הכלל כבר בעיקר. שכן כאן גילו לנו עיקר ויסוד, שהיהודי הוא מאמין ביסודו, (כמ"ש שבת צ"ח ע"ב), ואם כופר הוא הרי זה משום שרצה להוציא עצמו מן הכלל וללכת בשרירות לבו (כמ"ש בסנהדרין ס"ג ע"ב לא עבדו ישראל עבודה זרה אלא כדי להתיר להם עריות בפרהסיא), והכפירה אינה משמשת לו אלא כתירוץ להתפקרות! וזה מבוואר בכתוב "אמר נבל בלבו אין אלקים, השחיתו התעיבו עליה" (תהלים יד, א). שתחילה הוא נבל, ואחר כך מתרץ הוא

עצמו באמרו "אין אלקים", כדי שיוכל להשחית ולהתעיב באין מעצור רח"ל.

"וירד מצרימה: אנוס על פי הדבור"

מבאר הגר"א שיעקב אבינו היה אנוס לרדת מצרימה בגלל ברית בין הבתרים וראוי היה לרדת בשלשלות של ברזל, ועל כן נאמר "אנוס", אלא שהקב"ה נהג בו בדרך כבוד והתגלה לו בחלום הלילה בבאר שבע ועל כך נאמר "על פי הדבור". (הגר"א)

"ויהי בימים הרבים ההם"

ידוע, שכל ההתחלות קשות, אבל האדם מתרגל לכל מצב – גם לגרוע ביותר, מה עשו המצרים? היו משנים בכל פעם את סוג העבודות ומחליפים את התפקידים, ועד שלא הספיקו להתרגל לעבודה אחת, הטילו עליהם עבודה אחרת.

וזהו שדרשו רבותינו, "ויקם מלך חדש על מצרים – שנתחדשו גזרותיו". הינו שגזר בכל פעם גזרות חדשות והטיל עליהם עבודות חדשות.

לכן כתוב "ויהי בימים הרבים ההם", למרות שעבר כבר זמן רב, ובדרך הטבע היה להם להתרגל לעבודתם, "ויאנחו בני ישראל מן העבודה". משום שכל העת שנו את סוג העבודה. ולא הניחו להם להתרגל אליה. (בן איש חי)

"ויוזעקו ותעל שועתם"

הפה הוא כלי הנשק של עם ישראל: "הקל קול יעקב והידיים ידי עשוי". עשו חי על חרבו, ועם ישראל – כחו בפיו, תפלתו נשמעת במרום, והוא נושע בזכות למוד התורה. אבל כל חיל יודע, שלא די בכך שהוא יוצא למלחמה מצויד ברובה ובתחמשת, יודע לירות, ומכון למטרה. יש צורך בתנאי נוסף: שהרובה יהי נקי, ולא תעלה בו חלודה!

אף האדם, הרוצה לפעל בתפלתו ולהענות בבקשתו חייב לראות. שפיו יהיה נקי מדבורים אסורים, מלשון הרע ומליצנות. משקר ומרכילות. בני ישראל שמרו על לשונם במצרים, וחז"ל אמרו: "שלא שנו את לשונם" לפיכך עלתה זעקתם השמימה, והם נושעו מגלותם. (בן איש חי)

"קדש ורחץ"

בחג הפסח הראשון להנהגתו של הרה"ק בעל תפארת שמואל מאלכסנדר זצ"ל פתח ואמר: "קדש ורחץ" – לכאורה הרי הסדר היה צריך להיות הפוך, בתחילה ירחץ האדם את עצמו מחטאיו, ולאחר מכן יתעלה ויתקדש!

אלא, משל למה הדבר דומה. ידוע שאין רשות לכל אחד להכנס לארמון המלך, וגם המוזמנים חייבים להתכונן ולהתקשט, ויש שעה יעודה להכנס. והנכנס בלבוש שק, בלי הזמנה, וללא הכנה, ובשעה אחרת – הלא יענש בחומרה! אבל כאשר חבורת גזלנים רוצחי נפשות רודפת אחר אדם, והוא נמלט מפניהם כל עוד נפשו בו, והם עומדים להשיגו – ודאי יקפוץ לתוך היכל המלך למלט את נפשו, ואיש לא יתבעו על כך ולא יענישו...

הוא הדין בליל הסדר הקדוש, כאשר ישראל היו משוקעים במ"ט שערי טומאה במצרים, ועמדו בסכנה להכנס בשער התחתון ולהטמע כליל – היו חייבים לקפוץ בבת אחת להיכל המלך כדי להנצל, בבחינת "קדש", ורק לאחר מכן התחילו בעבודת ההכנה

ההדרגתית של ימי הספירה, בבחינת "רחץ"...

"קדש ורחץ"

רבים מהקדמונים דרשו בדרך המוסר והעבודה את סימני הסדר. ומעיר בעל ה"נודע ביהודה" הלא "קדושה" היא בכל מקום לפרוש אף מן המתור, כמו שכתב הרמב"ן עה"פ "קדושים תהיו" – קדש עצמך במותר לך, אם כן מדוע אחר זה נאמר "ורחץ" כלומר לרחוץ ממעשיו הרעים, הלא דרך העבודה הישרה והאמיתית תחילה לפרוש מכל האסור מן הדין, ורק אחר כך להתקדש אף מן המתור.

אלא כשאדם חוטא ושוטה בחטא אמרו חז"ל שנעשית לו כהיתר, והיינו כי כח היצר החומרי שבו גבר על כח הדעת הרוחני שבו, ועל כן בעת התעורר לבו להטהר ולשוב אל ה' ולעזוב דרכיו הרעים, אזי מתייחס להנהגתו כ"מידת חסידות" אחר שמעשיו נעשו לו כהיתר, הרי הוא בעיני עצמו כפורש מן ההיתר...

אמנם, כיון שנפתח לבו ופורש ממעשיו הרעים, או אז מתגבר כח הדעת שבו ושוב נפקחים עיניו לראות את מצבו האמיתי העגום שכולו שקוע ומסובב בסיגופי החטא, ואז שייך לומר "ורחץ" (חידושי הצ"ח)

הליכות והלכות

דיני חול המועד

חול המועד ניתן כדי שיהיו ישראל אוכלין ושותין ויגעים בתורה לכן מותר במקצת מלאכות ואסור במקצתם, ויש אומרים שאיסורו מדאורייתא ויש אומרים שאיסורו מדרבנן, ויש להזהר שלא להוסיף ולהקל יותר ממה שהקלו חכמים שיחשב על ידי זה כמבזה את המועדות, (סי' תק"ל ס"ק א, ב) * המלאכות שהותרו מתחלקות לחמישה חלקים: א. כשעלול להפסיד ממש (לאפוקי מניעת רוח אם לא יעשנו עתה במועד. ב. צרכי אוכל נפש למועד שמותרים אפילו אומל שאין לו צרכי המועד במעשה הדיוט. ג. פועל שאין לו צרכי לאכול. ד. צרכי רבים, ואפילו כיוון מלאכתו למועד. ואם זה לצורך המועד מותר אפילו מעשה אומן. ה. מעשה הדיוט לצרכי המועד של יחיד. (שם סק"א)

* נטילת ציפורנים, לדעת מרן מותרת ולדעת הרמ"א אסורה אלא אם כן נטלן בערב יו"ט, ואם אינו נטל בכלי המיוחד או מספריים אלא בידיו או בשיניו מותר תמיד, ולצורך מצוה מותר אפילו במספריים. (סי' תקל"ב סע' א' סק"א)

* צחצוח נעליים בחול המועד, רבים מתירים אך על פי השמועה דעת החזו"א שנוהגים שלא לצחצח. (שמירת שבת כהלכתה פ"ו, מ"ח הערה קפ"ה)

* מותר לכתוב חשבונות שצריך להם בחול המועד והוא הדין דברי תורה שחושש שישכח, וכן מותר לכתוב בכתב יד רגיל אגרת שלומים לחבירו, אך נהגו לשנות שיכתב השורה העליונה עקום, אך בכתובה נאה במיוחד יש להחמיר. (סי' תקמ"ח סע' ד, ה, ט, וביאור הלכה ד"ה: ואפילו כתיבה שלנו.

* חובת בית דין להעמיד שוטרים ברגלים שימנעו מהאנשים להתקבץ ולאכול ולשתות ביחד ויבואר לדי עבירה, אלא כולם היו קדושים. (סי' תקכ"ט סע' ד')

Time Out for Values

E-mail info@tovnet.com

FOR THE FURTHERANCE OF JEWISH AWARENESS WORLDWIDE

16 Dolson Rd * Monsey * N.Y. * 10952 * TEL(845)352-7474 * FAX(845)352-7517

MONSEY	QUEENS	BROOKLYN	STATEN ISLAND	MIAMI	ISRAEL	ISRAEL	MEXICO
ישיבה וכולל 11 Calvert Drive משרד ראשי 16 Dolson Road T: 845-352-7474 F: 845-352-7517	בית מדרש וכולל בקר וערב 68-58 147 St. Flushing T: 718-263-6655 F: 718-268-4739	1950 E. 7 St.	בית מדרש וכולל בקר וערב 5 Oakville Street 718-761-9913	שיעורים והרצאות 305-502-3876	בית מדרש וכולל "לקח טוב" רח' שאול המלך 40 סנהדריה 02-586-7469 לאברכים תלמידי הבנים מופלגים ירושלים	בחסות ביהכ"נ "היכל אליהו" 972-3-504-4276	כולל ישיבה ומדרשה לנשים Tecamachalco Mexico City T: 525-55589 8756 F: 525-55589-9101

המעוניינים לזכות ביום לימוד או יותר בכלל וישיבת לקח טוב
הלומדים בעמל וביגיעה ובהתמדה עצומה לרפואה, להצלחה, לפרנסה טובה, ולזרע של קיימא, לזיווג הגון, לחזרה בתשובה, לעילוי נשמה.
נא לפנות בהקדם למשרד האגודה עם שמותם ושם אימם. תזכר למצוות. 845.352.7474

להיברא כנגדו כוח של טומאה, כך הנהיג אדון הבריאה בבריאתו. כוח הקדושה, בנידוננו, היה אצל אברהם אבינו, בנושא העקידה.

כאשר אומרים לאדם שמחר הוא צריך להקריב לעולה את בנו יחידו אשר אהב ולשחוט אותו על גבי המזבח, האם יכול אבא שכזה ללכת לישון בלילה שלפני השחיטה? האם יעלה בידו להירדם?

והנה, הקב"ה אומר לאברהם להעלות את יצחק בנו על גבי המזבח, והאבא הגדול הזה – המתאזר בבטחון מלא בבוראו ויודע שכל ציוויי הם ברחמים גדולים והם באים לעולם אך ורק כדי להיטיב לפרט ולכלל – הולך לישון על מיטתו, והתורה מעידה על כך כנאמר: "וישכם אברהם בבוקר" (בראשית, פרק כ"ב פסוק א).

**אגודת טוב מאחלת
לכל בית ישראל
חג פסח כשר ושמח!**

העלון לעילוי נשמות

יעקב בן מלכה יגן זצוק"ל
ואשתו רחל בת שרה ע"ה
ת.נ.צ.ב.ה

בשמחת הגאולה של אלוקיהם, ובאים ומודים לקב"ה על כל הניסים והגבורות, ומשבחים לקב"ה על עם קדוש שיש לו כאן בארץ השמחים בחדות הגאולה של אלוקיהם, ואז יגדל כח וגבורה למטה, וישראל נותנים כח לאדוניהם בסיפור זה כמלך שגדל כוחו וגבורתו בשעה שמשבחים אותו על גבורותיו ומודים לפניו, והכל יראים מפניו וכבודו מתעלה על הכל. (זוה"ק)

כוח הקדושה מול כוח הטומאה

"יוקם פרעה לילה" (יב, ט)
לאחר שמושה רבינו הודיע לפרעה על מכת בכורות האמורה לבוא על מצרים, נאמר בפרשתנו "יוקם פרעה לילה". ורש"י במקום אומר: "ממיתו".

ויבוא השואל וישאל: פרעה, שבמו עינו ראה כיצד לא נפלה עד עתה מדברי משה רבינו אף מילה ארצה, וכל תשע המכות ש"הובטחו" למצרים התקיימו במדויק, והנה הוא שומע עתה ממושה אזהרה מפורשת על מכה נוספת, החמורה מכולן מכת בכורות, הממששת לבוא על ארצו, והולך לישון כאילו לא אירע דבר!?

נתבונן עד כמה הדברים תמוהים. אם, למשל, היתה מתקבלת הודעה דרמטית על רעידת אדמה שתחדש חלילה ביום פלוני ובשעה פלונית, הרי מי שהיה לובש פיזמה והולך בשעה זו לישון על מיטתו – היה ראוי לאשפזו בבית חולים לחולי נפש. לא כן? וכיצד קורה דבר כזה שפרעה לא שת ליבו לאזהרה, למרות שלא היה ספק בליבו שהדברים יתממשו, והולך לישון כאילו לא אירע דבר!?

ותירץ הגר"י גלינסקי:
הקב"ה ברא את עולמו בהנהגה כזו שכאשר יש כוח קדושה הפועל בנושא מסויים, צריך

"וונדה לך שיר חדש"

(מתוך ברכת הגאולה)

בכל גאולה וישועה יש חיוב לומר דברי שבח והודיה להקב"ה, אלא שתמיד כלולה בהודיה תחילה ובקשה על העתיד, שלא תבואנה חלילה צרות נוספות. אך בגאולה האחרונה לא יהיה אחריה צער כלל, ולכן כל כולה שיר של שבח והודיה וזהו שנאמר "שיר חדש" ולא כשירי העבר שכללו בקשות ותפילות על העתיד. ("דברי שאול" בעל שו"ת שואל ומשיב – ר' יוסף שאול נתנון)

וכל הבת תחיון

רבי יעקב בר אחא בשם רבי יסא, ניתן כח בקולו של משה, והיה קולו מהלך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים יום. ומה היה אומר. ממוקם פלוני עד ממוקם פלוני כת אחת. וממוקם פלוני ועד ממוקם פלוני כת אחת, ולא תתמה, ומה אם אבק שאין דרכו להלך, אתמר (נאמר) והיה לאבק בכל ארץ מצרים, קול שדרכו להלך, לא כל שכן. אמר רבי לוי, כשם שניתן כח בקולו של משה, כך ניתן כח בקולו של פרעה, והיה קולו מהלך בכל ארץ מצרים מהלך ארבעים יום. ומה היה אומר קומו צאו מתוך עמי, לשעבר הייתם עבדי פרעה, מכאן ואילך אתם עבדי ה'. ובאותה שעה היו אומרים, הללויה הללו עבדי ה'. ולא עבדי פרעה. (ירושלמי פסחים פרק ה' הלכה ח)

סג

כל אדם המספר ביציאת מצרים בשמחה ובחדווה מזומן הוא לשמוח עם שכניו קל בעולם הבא, ששמחה גדולה מכולם שזוכה האדם לשמוח באלוקיו. ואף הקב"ה שמח בסיפור זה של יציאת מצרים. ובאותה שעה מכנס הקב"ה לכל פמליותיו ואומר להם: לכו ושמעו ספור שבח גדולתי, שבני מספרים ושמחים בגאולתי. ומיד מתכנסים כל פמליא של מעלה לשמוע ספור השבח שהם שמחים

הילולא רצדיקיא

יום שלישי	יום שני	יום ראשון	יום שבת	יום שישי	יום חמישי	יום רביעי
כב ניסן אחרון של פסח	כא ניסן שביעי של פסח	כ ניסן	יט ניסן	יח ניסן	יז ניסן	טז ניסן
רבי יהודה רואנים בעל המשנה למלך			רבי מנחם זמבה ה"ד מ"ח תוצאות חיים רבי יהושע פילק כ"ץ בעל הכמ"ע		רבי מאיר שלום אביהצידא-בבא מאיר	רבי שמחה זיסל ברדיא ר"ח חברון
שקיעה 7:31						שקיעה 7:24

זכות הצדיקים תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

נא לא לעיין בגליון בעת התפילה